

Pomladi čakal bom v njem novó,
 Ko začne bítí mi spet sercó;
 V življenje zbudil se bom novó,
 Ki bo neskončno in presladkó.

Fr. Cimperman.

Preradovedni učenci.

Stvarnik vsadil je v serce vsakega človeka nagon, s katerim opazuje, razločuje, razsoduje i. t. d.; ravno ta pomagavec je pa zelo važen pri težavnem učiteljevem poslu v šoli. Toda učitelj naj pazi, da vedoželjnost ne prestopi primernih mej, ker potlej bi bila to preživa radovednost, ktera pa pri poduku zelo škoduje, kajti ona pomnožuje le otročjo jezičnost, in taki učenci se navadno ogibljejo vsacega težavnjšega dela. Učitelj naj povsodi pravo vedoželjnost blagodejno pospešuje, škodljivo radovednost pa zatira.

Da so otroci sploh zelo radovedni, to menda vsaki vé. Naj pride učitelj v šolo v novi suknji, naj bode neobrit ali če je vstrižen, vse vidijo otroci, in če učitelj kako šolsko orodje le količkaj predrugači, učenci že zapazijo, ter se o tem pomenkovajo. Letí po šolski sobi muha ali naj v kakem kotu pajek prede, naj zleti mimo okna vrabec ali naj lastovka na bližnji strehi čverči, vse to jim daje dovolj gradiva, da so razmišljeni. Naj zderči mimo šole voz, naj se odpro šolska vrata, naj kdo na cesti zavpije, ali naj v drugem razredu pojejo, ali naj se kdo joka ali smeja, berž se radovedni učenci eden drugega vprašajo, kaj je neki.

Da v taki šoli ni pazljivosti, ne pridnosti in ne delavnosti, pa tudi ne mirú in reda, in da je ves učiteljev nauk in trud zastonj, kdo bode še to dvomil? Zato je zelo potreba, da si učitelj vse prizadeva, to nadlogo iz svoje šole odpraviti, kajti nič ni žalostnejega za učitelja, kakor podučevati radovedne in lahkomiselné učence.

Prava radovednost ali vedoželjnost je potrebna; gerda radovednost pa je povsod škodljiva, posebno pa še v šoli. Modri stvarnik je v naravi vse tako vravnal in določil, da se povsodi ohrani naravni red. Tako mora imeti tudi v šoli vse svojo mero, ktera se ne sme nikakor prestopiti, da se vse po razmeri lepo eno drugo pospešuje in zveršuje.

Da se pri otrocih ta škodljiva napaka zatêre, treba je,

da si zato že starši, posebno matere, prizadevajo. Precej pri začetku pri naj manjših otrocih, pa tudi pozneje naj si starši prizadevajo, da se odpravlja prehuda radovednost.

Starši in reditelji, ne pustite tedaj nikar svojim otrokom vsega gledati, poslušati in delati, ako tudi mislite, da ni pregrešno! Nikar ne odjenjajte od svojega sklepa, če vas tudi otroci prosijo. Žalostna resnica je, da je le preveliko mehkočutnih staršev, kateri se le preradi zoper to pregrešé, da otrokom vse dovolijo, kar so jim bili ravnokar prepovedali.

Pa tudi učitelj naj se varuje, da s svojim obnašanjem ali kako drugače radovednosti še bolj ne oživlja, sej je sploh znano, da učenci kaj radi učitelja posnemajo. Zato naj tudi on med naukom nikar ne gleda skozi okna, ter naj na vse pazi, kar se godi v šoli. Učencev naj novic ne vpraša, kaj se je kje zgodilo, ali kaj je kdo jedel, ali kaj je ta ali uni rekel i. t. d. Take in enake pregreške naj učitelj odpravlja, potem naj se še le ozira na drugo.

Tudi z besedo, posebno z lepimi povesticami naj učitelj učence vadi, da niso preveč zijalasti; reče naj, da ni lepo, če na cesti za tujcem gledajo, ali ga celó s kakimi opombami žalijo. Ako pa vse to ne pomaga, naj pa učitelj preživega radovedneža osramoti pred vsemi učenci. Ukaže naj mu, da naj se ustopi za nekaj časa na klop ali k oknu, da bode ložeje svojo radovednost nasitil. Kdor se ozira, ta naj zapre knjigo, ktere tako ne rabi, ter naj se zložno usede, da nazaj gleda. Kdor je vstal, da bi kaj videl, kaj se je zgodilo, ta naj gre prav zraven, da bode od bliže vse lahko prav dobro razložil itd. Vsaki taki pregrešek naj se naredi prav zaničljiv in smešen, da se mu njegovo neumnost dovoli. Vemo, da je dostikrat tudi Bog, uzor pravega izrejnika, ljudi kaznoval s tem, da jim je dovolil ali spolnil njih abotne želje in prošnje.

Ako pa učitelj še s takimi in enakimi pripomočki nič ne opravi, mora pa ostrejše ravnati.

Sploh se morajo starši in učitelji z vso močjo vojskovati zoper to tolikanj gerdo strast, ktera dela mlade in odrasčene zeló zaničljive in nesrečne. Ako se ta strast ne zatara že v mladosti, se potem nikoli več popolnoma ne odpravi, in otrok terpi zavoljo tega potem ves čas svojega življenja, kajti prehuda radovednost tudi sama sebe kaznuje z vednim nemirom. Tudi vidimo, kako v vsakdanjem življenji vse

beži pred hudim radovednežem, kajti radovedneži so navadno tudi jezičniki in hudi obrekovalci. Učitelj naj tedaj svoje učence vedno tako vzreja, da ložeje shajajo med svojimi so-brati na svetu.

Fr. Govekar.

Šolsko in ljudsko izobraženje.

(Dalje.)

Poglejmo vendar, zakaj ta ali uni more shajati pri svoji kupčiji, pa vendar komaj zna tiskano brati. Varčen je, reden in natančen pri svoji kupčiji. Odprimo oči, svet ima dovolj zgledov, iz katerih moremo spoznati pravo podlago sreče in blagostanja.

Kaj pa je vendar bolje, kakor veliko vedeti in znati? Dobra odgoja, privaja na pridnost, varčnost, zadovoljnost, poštenje.

In kje se dobiva ta odgoja? v šoli? pri starših? v življenji? Nikjer popolnoma, ampak vsak nekaj teh pripomore do tega. Tukaj ne gre pozabiti, da ima domača odgoja naj več vpliva.

Poglejmo še malo, kako je pred pustom po mestih! Koliko se tukaj more človek naučiti! Koliko njih uro ali posteljo nese zastavit, samo da je pri tem ali unem kratkočasu. Kaj pa, da tukaj nihče ne graja gospodov, gospá ali gospodičin, ki po zvestem spolnovanji svojih dolžnosti privoščijo si včasih kakšen dober večer. Koliko pa teh živé, kakor da bi bili na svetu le zato, da se kratkočasijo! Ako milujemo ljudi nižih stanov, se nam pa pregledovaje to pobarvano gnjilobo kar na ravnost studí. Pokazati sem hotel, da tudi tukaj zeló zeló primanjkuje prave odgoje. Ali je to morda znamenje prave odgoje? Ali je to morda znamenje prave omike, ako se reči visoko cenijo, ako se za reči čas in premoženje trati, in ako jih pametno, ne rečem po keršansko, pogledamo, so to stvari ne le brez koristi, marveč tudi škodljive in gnjusobne. Ali je to morda znamenje prave omike, ako se pri lišpu in plesu zane-marjajo naj večí in naj blažnejši nameni v življenji, namreč matrne dolžnosti? Ali ni to bliščéča gnjiloba?

Naj bo zadosti sedaj! Ogledali smo se po mestu, in ako od tisoč, ki nas srečajo v mestnem hrupu le nekatere spremimo v njih življenje, in ako od mertvega življenja pojasnimo le